

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Дерев'янка Оксана Андріївна

*Порівняльна типологія англійської
та української мов:*

навчальна програма, плани семінарських занять, програмові вимоги
та тестові завдання

навчально-методичний посібник
для студентів факультету іноземних мов

Івано-Франківськ
2012

УДК 811.111

ББК 74.580.7 Англ.

Дерев'янка О.А. Навчально-методичний посібник “Порівняльна типологія англійської та української мов”: навчальна програма, плани семінарських занять, програмові вимоги та тестові завдання / Дерев'янка О.А. – Івано-Франківськ, 2012. – 56 с.

Навчально-методичний посібник призначений для студентів V курсу факультету іноземних мов спеціальності “англійська мова та література” денної та заочної форм навчання. Посібник складено відповідно до програмових вимог, включає навчальну програму, плани семінарських занять, програмові вимоги та тестові завдання.

*Друкується за ухвалою Вченої ради факультету іноземних мов
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Рецензенти:

Михайленко В.В., завідувач кафедри Буковинської державної фінансової академії, доктор філологічних наук, професор

Кульчицька О.О., доцент кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат філологічних наук

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни “Порівняльна типологія англійської та української мов”.....	5
3. Цілі і завдання навчальної дисципліни.....	6
4. Навчальна програма курсу.....	8
5. Рекомендована література.....	16
6. Плани семінарських занять.....	24
7. Теми рефератів.....	38
8. Комплексні контрольні роботи.....	44

ПЕРЕДМОВА

Типологія як особливий розділ науки характерна для всіх галузей знання, тому що таксономічний опис, класифікація і порівняння різнорідних за своїм складом об'єктів застосовується як в гуманітарних, так і в негуманітарних науках.

Лінгвістична типологія займається класифікацією основних суттєвих характеристик, наявних в різних мовах світу. При цьому досліджуються не одиничні випадки подібностей та відмінностей у структурі мов, а тільки такі, які мають загальний характер і охоплюють широке коло однорідних ознак. Відомо, що загальні структурні ознаки виявляються навіть у генетично неспоріднених мовах, що не мали історичних контактів.

Теоретичний курс порівняльної типології рідної та іноземної мов належить до фундаментальних дисциплін з іноземної філології. Її основною метою є ознайомлення студентів з системними особливостями рідної та іноземної мов, з основними принципами порівняння систем мов.

Основними завданнями курсу є розвиток у студентів навичок в порівнянні та аналізі фактів споріднених мов, а також розробці теоретично обґрунтованої методики викладання іноземної мови.

Основні теми курсу: Проблеми мовних універсалій та мови-еталону. Проблема мовного типу та типу мови. Проблема мовних класифікацій: морфологічна, генеалогічна, фонологічна, синтаксична. Типологія фонологічних, лексичних, словотвірних, морфологічних та синтаксичних систем англійської та української мов. Проблема економії та надлишкових мовних засобів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ”

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Типологія як розділ мовознавства. Основні терміни і поняття. Мовний тип і типи мов. Рівні типологічного дослідження. Методи аналізу.	2	2	7
2. Історія типологічних досліджень.	2	2	9
3. Типологія фонетичних і фонологічних систем.	2		8
4. Типологія морфологічних систем порівнюваних мов.	4	2	8
5. Типологія частин мови.	2		8
6. Типологія граматичних категорій.	4	2	8
7. Типологія синтаксичних систем порівнюваних мов.	4	2	8
8. Типологія лексичних систем.			11
9. Типологія стилістичних систем порівнюваних мов.			11
Всього	20	10	78

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретичний курс порівняльної типології рідної та іноземної мов належить до фундаментальних дисциплін підготовки фахівців з іноземної мови. Цей курс викладається на п'ятому році навчання і призначений для студентів спеціальності 7.030500 – мова та література (англійська), 8.030500 – мова та література (англійська).

Основна мета курсу – розвиток у студентів вміння знаходити і ефективно використовувати при навчанні іноземного мовлення спільні та відмінні риси в системі фонетичних, фонологічних, лексичних, граматичних, стилістичних явищ англійської та української мов.

Виходячи з цього основні завдання курсу порівняльної типології англійської та української мов формулюються так:

- виявлення ізоморфних/ аломорфних явищ у підсистемах англійської та української мов;
- зіставний аналіз даних явищ на фонетичному, фонологічному, морфологічному, лексичному, синтаксичному рівнях;
- характеристика аломорфних рис у відповідних підсистемах порівнюваних мов.

Предмет порівняльної типології будується на основі знань, одержаних студентами з теоретичних курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики, історії англійської мови з урахуванням фактичного матеріалу відповідних аспектів української, а принагідно й російської мов.

Основу типологічного порівняння становлять одиниці відповідних мовних рівнів – звук (фонема), морфема, слово (лексема), синтаксема, а також притаманні їм у кожній мові різні особливості, в яких знаходять прояв ізоморфні та аломорфні риси метамови та порівнюваної з нею мови. Належна увага надається також типологічній характеристиці морфологічних категорій частин мови різних фонетичних (фонологічних) та синтаксичних явищ, які є ізоморфними та аломорфними для відповідних підсистем англійської або української мов.

На лекціях та семінарських заняттях з окремих аспектів (одиниць і явищ мовних рівнів) викладач має дати студентам рекомендації щодо методики

використання типологічних зіставлень цих одиниць та явищ при вивченні їх у школі.

У результаті проведення лекцій та семінарських занять студенти повинні **знати:**

– основні теоретичні положення, на яких будується курс порівняльної типології англійської та української мов, з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень;

– нові досягнення у галузі морфології, семантичного, комунікативного і прагматичного синтаксису;

– основні поняття, терміни та методи наукових досліджень з порівняльної типології англійської та української мов.

Студенти повинні **вміти:**

– всебічно порівнювати та співвідносити мовні одиниці і засоби їх поєднання і функціонування у словосполученнях або реченнях англійської та української мов;

– системно зіставляти такі одиниці і явища англійської та української мов, як:

а) звуки/ фонеми, складотворення і просодичні явища (наголос, інтонація) англійської і української мов;

б) класи повнозначних і неповнозначних частин мови, морфологічні категорії та способи їх реалізації, словотвірні й формотвірні афікси, класифікація лексичних одиниць;

в) синтаксичні процеси, синтаксичні зв'язки та синтаксичні відношення на рівні різних типів і парадигматичних класів словосполучень, речень і надфразових єдностей порівнюваних мов.

Система контролю знань студентів здійснюється через:

1) поточний контроль – усне опитування на лекціях і семінарських заняттях, самостійні письмові роботи, а також тестові завдання;

2) підсумковий контроль – залік, який складається із двох теоретичних запитань та одного практичного завдання.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

Вступ

Предмет порівняльної типології. Поняття “типологія мов”. Види типологічних досліджень. Універсальна і спеціальна типологія. Загальна і часткова типологія. Структурна і функціональна типологія. Типологія рівнів мови. Порівняльна типологія іноземної та рідної мов. Ізоморфізм і аломорфізм мовних явищ. Мовні універсалії. Типологічні домінанти. Типи мов. Мова-еталон. Зв’язок порівняльної типології з іншими лінгвістичними дисциплінами.

Історія типологічних досліджень. Методи типологічного аналізу

Порівняльно-історичний метод, зародження генеалогічної типології. Класифікаційна типологія (Ф. Шлегель, А. Шлегель, В. Гумбольдт, А. Шлейхер, В. Штейнталь). Характерологічна типологія Празької школи (Н. Трубецької, В. Скалічка, В. Матезіус, Є. Леві). Ступенева типологія (Е. Сепір). Квантитативна типологія (Д. Грінберг).

Квантитативні дослідження на основі згрупування окремих явищ мов (Н. Марр, І. Мещанінов, О. Ісаченко). Українські лінгвісти-типологи (М. Калинович, О. Жлуктенко).

Типологія універсалій (Р. Якобсон). Дослідження мови як єдиного цілого, в якому всі явища взаємопов’язані (Б. Серебренніков, В. Ярцева, М. Гухман, Г. Мельников). Порівняння – основний метод типологічних досліджень. Дедуктивний та індуктивний методи. Метод безпосередніх складників. Контрастивно-лінгвістичний метод. Квантитативний метод Д. Грінберга.

Взаємозв’язок порівняльної та лінгвістичної типології на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки. Порівняльна типологія у контексті сучасного мовознавства.

Типологія фонетичних і фонологічних систем порівнюваних мов. Сегментний рівень

Завдання порівняльно-типологічного вивчення звукової будови англійської та української мов. Вокалізм і консонантизм як основні фонологічні підсистеми.

Фонема як основна типологічна одиниця порівняння фонологічних систем.

Система голосних у порівнюваних мовах (кількісні та якісні відмінності). Довгі і короткі голосні та дифтонги англійської мови. Основні фонологічні опозиції в системі вокалізму зіставляваних мов. Ізоморфні та аломорфні явища.

Система приголосних (якісні та кількісні відмінності). Приголосні у мові і мовленні. Основні фонологічні опозиції в системі консонантизму зіставляваних мов. М'якість більшості приголосних фонем – найголовніша аломорфна ознака українського консонантизму. Сполучуваність звуків у мовленні; ізоморфні й аломорфні явища.

Склад як лінгвістична одиниця. Принципи поділу слів на склади в англійській та українській мовах. Спільні і відмінні типи складів у порівнюваних мовах. Універсальні типи складів. Особливості дистрибуції приголосних фонем у початковій, середній та кінцевій позиції слова. Основні типи поєднання фонем у межах складу; ізоморфні та аломорфні ознаки.

Типологія супрасегментного рівня систем англійської та української мов

Супрасегментна фонологія та її основні одиниці. Типи наголосу в зіставляваних мовах. Змінність (постійність) наголосу в словах зіставляваних мов. Квантитативний наголос в українській мові. Залежність наголошеності (ненаголошеності) у мовленні порівнюваних мов від граматичної природи й структури слова. Наголос у багатоскладових словах порівнюваних мов. Ізоморфні й аломорфні явища.

Інтонація як універсалія. Інтонема як варіант інтонаційної структури фрази. Засоби інтонації порівнюваних мов (наголос, мелодика, темп, пауза, тональний рівень); ізоморфні й аломорфні ознаки.

Різні підходи до вивчення інтонації англійської (Д. О'Коннор, Д. Арнольд) і української (А. Багмут) мов. Семантика тонів у порівнюваних мовах.

Типологія лексичних систем порівнюваних мов

Слово як основна типологічна одиниця словникового складу порівнюваних мов. Слово і лексема.

Чинники, що сприяють типологічним дослідженням лексикона. Екстралінгвістичні чинники. Лінгвістичні принципи типологічної класифікації лексикона: спільна лексико-граматична природа, наявність спільних лексико-семантичних груп, стилістична функція і значення, денотативне / конотативне значення. Соціальні, стилістичні та функціональні класи слів. Ономасіологічні та семасіологічні характеристики одиниць лексикона. Слова як засіб номінації. Типи мотивації: фонетична, морфологічна, семантична. Прагматичний аспект значення слова. Морфологічна структура слова в англійській і українській мовах. Стилiстична маркованість лексики. Особливості прояву асиметрії мовного знаку у порівнюваних мовах (омонімія, синонімія, антонімія, паронімія).

Типологія словотвірних систем порівнюваних мов. Морфологічний словотвір: афіксальний, словоскладання, безафіксальний. Типологія суфіксальних і префіксальних морфем. Префіксально-суфіксальний словотвір. Ізоморфізм і аломорфізм у словоскладанні в лексичних системах англійської та української мов.

Абревіація, зрощення, зворотній словотвір, редуплікація, акцентний словотвір у порівнюваних мовах.

Субстантивізація, вербалізація, адвербіалізація. Типові англійські способи словотвору.

Типологія ідіом та сталих виразів у мовах, що порівнюються.

Типологія морфологічних систем англійської та української мов

Спільність природи одиниць і явищ морфологічного рівня – основа типологічного порівняння англійської та української мов. Граматична категорія як одиниця виміру типологічної схожості (відмінності) мов на морфологічному рівні. Граматична форма – матеріальне відображення граматичної категорії та граматичних значень повнозначних слів англійської та української мов. Переважно аналітичний спосіб вираження морфологічних категорій та деяких категоріальних значень (зокрема, відмінкових) англійської мови і здебільшого синтетичний спосіб вираження їх в українській мові – основна типологічна відмінність морфологічних систем деяких повнозначних слів порівнюваних мов.

Елементи синтетизму в морфологічній системі англійської мови та елементи аналітизму в морфологічній системі української мови. Відмінності в основних функціональних значеннях прийменника в англійській та українській мовах.

Ізоморфізми і аломорфізми в морфологічній структурі слова в англійській та українській мовах: у кореневих, префіксальних, афіксальних і флективних морфемах. Типи аглютинації. Суплетивність.

Типологія частин мови. Основні критерії виділення частин мови. Різні підходи до визначення поняття “частина мови”. Частини мови і класи слів в англійській мові. Класифікація частин мови. Повнозначні частини мови; спільність загального імпліцитного граматичного значення та функціонування повнозначних слів у зіставляваних мовах. Неповнозначні частини мови у порівнюваних мовах.

Типологічна характеристика морфологічних категорій іменника. Категорія відмінка. Залежність опозицій відмінкових форм від іменника в українській мові. Система відмінків української та староанглійської мов. Відсутність категорії відмінка в іменниках й інших іменних частинах мови (крім більшості особових і питального та відносного займенника *who*) в сучасній англійській мові. Значення, що передаються за допомогою іменного форманта – ‘s в англійській мові.

Категорія числа. Ізоморфізм та аломорфізм у системі категорії числа іменників англійської та української мов. Двоїна як аломорфний залишок числа деяких іменників української мови. Залишки лексичного вираження двоїни в англійській (*both*) та інших індоєвропейських мовах. Категорія числа дієслів у зіставляваних мовах. Число інших іменних частин мови та дієприкметників української мови. Ізоморфізм і аломорфізм у вираженні значення кількості іменниками, що вживаються в обох мовах тільки в однині чи тільки в множині. Ізоморфізм та аломорфізм у системі вираження категорії числа іменників (пор. *foot - feet, mouse - mice*) та інших частин мови в порівнюваних мовах.

Категорія роду. Лексико-граматична природа категорії роду в українській мові. Відсутність граматичного (морфологічного) вираження категорії роду в більшості англійських іменних частин мови. Практична відсутність морфологічного вираження екстралінгвістичного роду (статі) в англійській мові

(крім випадків *actress, lioness*). Лексичне та лексико-синтаксичне вираження природного роду (статі) в англійській та українській мові.

Категорія означеності (неозначеності). Засоби вираження категорії означеності (неозначеності) в англійській та українській мовах. Роль артиклів при визначенні означеності (неозначеності). Синтаксичний спосіб вираження означеності та неозначеності у порівнюваних мовах.

Типологічна характеристика дієслова. Ізоморфізм лексико-граматичної природи дієслова як частини мови в порівнюваних мовах. Класи дієслів англійської та української мов.

Категорія виду і часу. Ізоморфізм часових форм зіставляваних мов. Типологічна співвіднесеність видової та часової категорій у кожній з мов. Значення категорії виду для позначення характеру протікання дії в часі. Загальний і продовжений вид англійської мови порівняно з доконаним (недоконаним) видом української мови. Опозиції видових форм у порівнюваних мовах. Давньоминулий час української та *Past Perfect* англійської мови.

Значення часу як дієслівної категорії, що передає відношення дії до моменту мовлення, взятого за точку відліку. Універсальний характер абсолютних часових значень та форми їх відображення в англійській та українській мовах. Співвідношення англійської та української системи часових форм, що використовуються для відтворення абсолютних часових значень. Особливості структури часово-видових форм англійської та української мов. Ізоморфізм та аломорфізм у системі вираження часових і видових значень дієслова англійської та української мови. Модальне значення українського аналітичного майбутнього та англійських форм з *shall*, крім першої особи однини й множини, та *will* для цих осіб.

Категорія стану. Спільність значення цієї категорії дієслова у мовах. Опозиції категорії стану перехідних дієслів англійської та української мов. Спільні й відмінні форми вираження пасивного стану у порівнюваних мовах.

Категорія модальності. Суб'єктивна і об'єктивна модальність та засоби її вираження у порівнюваних мовах. Ізоморфізм та аломорфізм у системі засобів вираження модальності в англійській та в українській мовах. Способи дієслова як

граматичний спосіб вираження об'єктивної модальності.

Категорія особи. Опозиції категорії особи у порівнюваних мовах. Граматичні засоби репрезентації категорії особи в українській мові та лексико-граматичні засоби її вираження в англійській. Аломорфізм у вираженні безособових значень англійської та української мов. Відсутність категорії особи і її лексичне вираження у дієсловах минулого часу й умовного способу української мови. Категорія числа. Ізоморфізм та аломорфізм у формах вираження однини і множини дієслів англійської та української мов.

Прикметник. Логіко-граматична природа прикметника в порівнюваних мовах. Якісні, відносні та присвійні (в українській мові) прикметники. Категорія ступеня якості прикметника. Співвідношення синтетичної та аналітичної форм вираження ступеня якості в англійській та українській мовах. Префікси якнай-, щонай- як засоби вираження найвищого ступеня якості в українській мові.

Займенник. Спільні й відмінні риси займенника в порівнюваних мовах. Класифікація займенників. Морфологічні категорії займенників у порівнюваних мовах.

Числівник. Спільні й відмінні риси числівника в порівнюваних мовах. Поділ числівників на групи в англійській та українській мовах. Кількісні числівники *один, два* та їх парадигма порівняно з іншими числівниками української мови.

Слова категорії стану та їх лексико-граматична природа в кожній з порівнюваних мов. Синтагматичні властивості слів категорії стану в англійській та українській мовах.

Прислівник. Ізоморфні та аломорфні риси прислівника в порівнюваних мовах. Класи прислівників англійської та української мов.

Неповнозначні (функціональні) слова, їх класи в англійській та українській мовах.

Модальні слова та вирази, їх функція у мовленні. Семантичні класи модальних слів та виразів у порівнюваних мовах.

Прийменник. Спільні та відмінні риси в функціонуванні та класах прийменників англійської та української мов. Роль так званих граматикалізованих (*of, to, by, with*) та інших прийменників англійської мови (як і прийменників

української мови) у забезпеченні чисто аналітичного зв'язку в синтаксемах.

Сполучник. Функціональне значення сполучників, класи сполучників у порівнюваних мовах. Вигук та його типологічна характеристика. Класи вигуків у порівнюваних мовах. Частки в англійській та українській мові. Модальні, граматичні та інші класи часток у порівнюваних мовах. Артикль як детермінант англійської мови та його функціональні еквіваленти в українській мові.

Типологія синтаксичних систем порівнюваних мов

Поняття синтаксичного рівня. Словосполучення і речення як основні одиниці даного рівня. Типологія словосполучень. Номінативна природа словосполучень. Ізоморфізм і аломорфізм у системі словосполучень зіставляваних мов. Класифікація словосполучень відповідно до типів синтаксичних відношень між компонентами: сурядні, підрядні, предикативні. Види сурядних словосполучень. Види підрядних словосполучень: субстантивні, вербальні, ад'єктивні, прономінальні, нумеративні, адвербіальні, словосполучення зі словами категорії стану. Предикативні словосполучення первинної та вторинної предикації.

Перевага аналітичного (синдетичної та асиндетичної форми) способу зв'язку в англійській мові та синтетичного способу зв'язку в українській мові.

Типологія речення. Основні спільні для обох мов характеристики речення: структура, семантика, прагматика. Відмінність речення / висловлювання як універсальної мовної одиниці вищого рівня від слова і словосполучення: інтонаційний контур, предикація, модальність, відносна завершеність думки. Структурні типи речення. Односкладне речення. Речення-слово (квазі-речення). Комунікативні типи речень у порівнюваних мовах. Структурна сегментація речення.

Головні члени речення в англійській і українській мовах. Типологічні характеристики підмета. Семантичні функції підмета. Типологічні характеристики присудка. Складний присудок і засоби його вираження.

Другорядні члени речення у порівнюваних мовах. Додаток. Означення. Обставина. Їх функції у реченні, способи вираження другорядних членів речення

в англійській і українській мовах. Відокремлені другорядні члени речення. Практично незалежні елементи в реченні.

Типологія складного речення в англійській і українській мовах. Види складносурядного і складнопідрядного речення. Способи поєднання підрядного речення з головним. Типи синтаксичного зв'язку в складному реченні.

Перспективні напрямки сучасних порівняльних досліджень

Основи порівняння мовних та мовленнєвих даних у функціональному аспекті (О. Бондарко, О. Воробйова, Т. Гівон, Р. Джеккендофф, Ю. Караулов, У. Крофт, Є. Кубрякова, М. Шелякін та ін.). Перспективи використання польового підходу для порівняння мовних даних. Перспективи порівняльних досліджень у рамках когнітивно-дискурсивної парадигми.

Порівняльна лінгвістика і методика викладання іноземної мови

Роль досягнень порівняльної лінгвістики у процесі викладання іноземних мов. Взаємозв'язок порівняльної типології і методики викладання іноземних мов у навчальному процесі. Шляхи підвищення мотивації вивчення іноземної мови.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М.: ФИЗМАТЛИТ, 2005. – 232 с.
2. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева, М. Д. Резвцова, Т.С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – 208 с.
3. Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. В. Гуревич. – М. : Флинта : Наука, 2003. – 168 с.
4. Жлуктенко Ю. О. Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Освіта, 1981. – 341 с.
5. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М. : Высш. шк., 1981. – 286 с.
6. Інтоніяція як мовний засіб вираження думки : Зб. статей АН УРСР, Ін-ту мовознавства ім. О. О. Потебні / Відп. ред. А. Й. Багмут. – К. : Наук. думка, 1975. – 174 с.
7. Климов Г. А. Теоретические основы классификации языков мира / Г. А. Климов, В. Н. Ярцева, Т. В. Гамкрелидзе. – М.: Наука, 1980. – 208 с.
8. Колшанский Г. В. Проблема универсалий языка / Г. В. Колшанский // Общее языкознание. Внутренняя структура языка. – М. : Наука, 1972. – С. 545-561.
9. Кошечая И. Г. Курс сравнительной типологии английского и русского языков : Учебн. пособие / И. Г. Кошечая. – М. : Высш. шк., 2008. – 323 с.

10. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита Украины, 2009. – 360 с.
11. Мечковская Н. Б. Общее языкознание. Структурная и социальная типология языков / Н. Б. Мечковская. – 5-е изд. – М. : Флинта / Наука, 2007. – 312 с.
12. Порівняльні дослідження з граматики англійської, української, російської мов : Зб. статей АН УРСР, Ін-ту мовознавства ім. О. О. Потебні / Відп. ред. Ю. О. Жлуктенко. – К. : Наук. думка, 1981. – 356 с.
13. Солнцева Н. В. Проблемы типологии изолирующих языков / Н. В. Солнцева. – М.: Наука, 1985. – 254 с.
14. Теоретические основы классификации языков мира : Проблемы родства / Под ред. В. Н. Ярцевой. – М. : Наука, 1982. – 312 с.
15. Типология грамматических категорий // Мещаниновские чтения : Сб. статей АН СССР, Ин-та языкознания. – М. : Наука, 1975. – 219 с.
16. Уфимцева А. А. Лексическое значение / А. А. Уфимцева // Принципы семиологического изучения лексики. – М. : Наука, 1986. – 240 с.
17. Языковая номинация // Виды наименований : Сб. науч. трудов АН СССР, Ин-та языкознания / Отв. ред. Б. А. Серебренников. – М. : Наука, 1977. – 359 с.
18. Hawkins J. A. Comparative Typology of English and German : Unifying the Contrasts (Texas Linguistic Series) / J. A. Hawkins. – Univ. of Texas Pr.; 1st University of Texas Press Ed., 1986. – 244 p.
19. Korunets I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I.V. Korunets. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 464 p.
20. Koshevaya I. G. A Typology of English and Russian : A Theoretical Course. An academic authorized coursebook / I. G. Koshevaya / MEUH. Academy of Pedagogy. – М. : MEUH Academic Publishers, 2000. – 152 p.

Додаткова література

1. Аксенов А. Т. К проблеме экстралингвистической мотивации грамматической категории рода / А. Т. Аксенов // Вопросы языкознания. – 1984. – № 1. – С. 14-25.
2. Александрова О. В. Современный английский язык : Морфология и синтаксис / О. В. Александрова, Т. А. Комова. – М : ИПО “Лев Толстой”, 1998. – 224 р.
3. Алпатов В. М. История лингвистических учений: Учеб. пособие / В. М. Алпатов. – 2-е изд., испр. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 368 с.
4. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка = English Lexicology : Учеб. пособие / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. – 6-е изд., стереотип. – М. : Дрофа, 2006. – 287 с.
5. Аракин В. Д. История английского языка : Учеб. пособие / В. Д. Аракин; под ред. М. Д. Резвещовой. – М. : Физматлит, 2003. – 264 с.
6. Аракин В. Д. Типология языков и проблема методического прогнозирования : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – М. : Высш. шк., 1989. – 158 с.
7. Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка (A Course in Theoretical English Grammar) : Учебник / М. Я. Блох. – 4-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 2003. – 423 с.
8. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики : Учебник / М. Я. Блох. – 4-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 2004. – 239 с.
9. Будагов Р. А. Сходства и несходства между родственными языками / Р. А. Будагов. – М. : Наука, 1985. – 195 с.
10. Васильев В. А. Фонетика английского языка. Нормативный курс / В. А. Васильев. – М. : Высш. шк., 1980. – 256 с.
11. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / В. М. Винницький. – К. : Рад. шк., 1984. – 160 с.
12. Вихованець І. Р. Граматика української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Грищенко. – К. : Рад. шк., 1982. – 208 с.

13. Гак Г. В. К типологии форм языковой политики / Г. В. Гак // Вопросы языкознания. – 1989. – № 5. – С. 104-133.
14. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков : учеб. для студентов вузов / В. Г. Гак. – 3-е изд., дораб. – М. : Просвещение, 1989. – 288 с.
15. Гринберг Дж. Некоторые грамматические универсалии, преимущественно касающиеся порядка значимых элементов / Дж. Гринберг // Зарубежная лингвистика: в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М.: Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 160-208.
16. Гринберг Дж. Меморандум о языковых универсалиях / Дж. Гринберг, Ч. Осгуд, Дж. Дженкинс. // Зарубежная лингвистика: в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М.: Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 118-131.
17. Гухман М. М. Историческая типология и проблема диахронических констант / М. М. Гухман. – М. : Наука, 1981. – 249 с.
18. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : Навч. посібник / О. В. Деменчук. – Рівне : Перспектива, 2005. – 165 с.
19. Демьянков В. З. Термин *парадигма* в обыденном языке и в лингвистике / В. З. Демьянков // Парадигмы научного знания в современной лингвистике : Сб. научн. тр. – М.: ИНИОН РАН, 2006. – С. 15-40.
20. Демьянков В. З. Термин *парадигма* в “родном” и “чужом” ареалах / В. З. Демьянков // Парадигмы научного знания в современной лингвистике : Сб. научн. тр. – 2-е изд., доп. – М.: ИНИОН РАН, 2008. – С. 15-39.
21. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1984. – 255 с.

22. Зеленецкий А. Л. Сравнительная типология основных европейских языков : Учеб. пособие / А. Л. Зеленецкий. – М.: Академия, 2004. – 252 с.
23. Иванов В. В. Современные проблемы типологии (К новым работам по американским индейским языкам бассейна реки Амазонки) / В. В. Иванов // Вопросы языкознания. – 1988. – № 1. – С. 119-131.
24. Иванова И. П. История английского языка : учебник, хрестоматия, словарь / И. П. Иванова, Л. П. Чахоян, Т. М. Беляева. – СПб. : Лань, 2001. – 512 с.
25. Историческая типология славянских языков : Фонетика, словообразование, лексика и фразеология / Под ред. А. С. Мельни-чука. – К. : Наук. думка, 1986. – 287 с.
26. Кацнельсон С. Д. История типологических учений : Грамматические концепции в языкознании XIX века / С. Д. Кацнельсон. – Л. : Наука, 1985. – С. 6-58.
27. Кацнельсон С. Д. Лингвистическая типология / С. Д. Кацнельсон // Вопросы языкознания. – 1983. – № 3. – С. 9-20; № 4. – С. 19-34.
28. Кацнельсон С. Д. Типология языка и речевое мышление / С. Д. Кацнельсон. – 2-е изд., испр. – М. : УРСС, 2002. – 220 с.
29. Кобрина Н. А. Грамматика английского языка : Морфология. Синтаксис / Н. А. Кобрина, Е. А. Корнеева, М. И. Осовская, К. А. Гузеева. – СПб. : Лениздат; Изд-во “Союз”, 2006. – 496 с.
30. Копров В. Ю. Сопоставительная типология предложения / В. Ю. Копров. – Воронеж : Изд-во Воронежского гос. ун-та, 2000. – 192 с.
31. Климов Г. А. Принципы контенсивной типологии / Г. А. Климов. – М. : Наука, 1983. – 224 с.
32. Котова Е. Межъязыковая эквивалентность в лексической семантике (Сопоставительное исследование русского и немецкого языков) / Е. Котова. – Frankfurt am Main et al. : Peter Lang, 1998. – 183 с.

33. Левицкий А. Э. Сравнительная типология русского и английского языков / А. Э. Левицкий, Л. Л. Славова. – К. : Освіта України, 2007. – 271 с.
34. Леонтьева С. Ф. Теоретическая фонетика английского языка / С. Ф. Леонтьева. – М. : Высш. шк., 1988. – 271 с.
35. Матезиус В. О лингвистической характерологии (на материале современного английского языка) / В. Матезиус // Новое в зарубежной лингвистике. Контрастивная лингвистика / под ред. В. Д. Гака. – Вып. XXV. – М. : Прогресс, 1989. – С. 18-26.
36. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : Підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов / М. І. Мостовий. – Х. : Основа, 1993. – С. 174-197.
37. Нелюбин Л.Л. Сравнительная типология английского и русского, немецкого и русского, французского и русского языков : Учебник / Нелюбин Л.Л., Бухтиярова С.А., Гаркуша Л.Г., Филиппова И.Н.; под ред. Нелюбина Л.Л. – М. : Ин-т лингвистики и межкульт. коммуникации. Перевод. фак-т, 2006. – 2-е изд., испр. – 204 с.
38. Паращук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови: Навчальний посібник для студентів іноземних мов. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – 240 с.
39. Плоткин В. Я. Строй английского языка : учебник / В. Я. Плоткин. – М. : Высш. шк., 1989. – 289 с.
40. Плунгян В. А. Общая морфология : Введение в проблематику : Учеб. пособие / В. А. Плунгян. – 2-е изд., испр. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 384 с.
41. Плунгян В. А. Почему языки такие разные? / В. А. Плунгян. – М. : Русские словари, 1996. – 304 с.
42. Раєвська Н. Н. Теоретична грамати́ка сучасної англійської мови / Н. Н. Раєвська. – К. : Вища шк., 1976. – 304 с.
43. Репина Т. А. Сравнительная типология романских языков / Т. А. Репина. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1996. – 246 с.

44. Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию : Учебник / Ю. В. Рождественский. – М. : Добросвет, 2000. – 344 с.
45. Рождественский Ю. В. Типология слова / Ю. В. Рождественский. – 2-е изд., доп. – М. : Комкнига, 2007. – 286 с.
46. Соколова М. А. Теоретическая фонетика английского языка : Учебник / М. А. Соколова, К. П. Гинтовт, И. С. Тихонова, Р. М. Тихонова. – М. : Высш. шк., 1991. – 240 с.
47. Солнцев В. М. Введение в теорию изолирующих языков : В связи с общими особенностями человеческого языка / В. М. Солнцев. – М. : Вост. л-ра, 1995. – 353 с.
48. Стернин И. А. Контрастивная лингвистика : Учеб. пособие / И. А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2004. – 189 с.
49. Сухорольська С. М. Методи лінгвістичних досліджень : Навч. посібник / С. М. Сухорольська, О. І. Федоренко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 344 с.
50. Филиппова И. Н. Сравнительная типология немецкого и русского языков / И. Н. Филиппова. – М. : Изд-во МГЩН, 2007. – 170 с.
51. Хенигсвальд Г. Существуют ли универсалии языковых изменений? / Г. Хенигсвальд // Зарубежная лингвистика : в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М. : Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 132-159.
52. Хлебникова И. Б. Морфология английского языка : Учеб. пособие / И. Б. Хлебникова. – 3-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 2004. – 135 с.
53. Швачко Т. Т. Введение в сравнительную типологию английского, русского и украинского языков / Т. Т. Швачко, П. В. Терентьев, Т. Г. Янусян, С. А. Швачко. – К. : Вища шк., 1977. – 147 с.
54. Широкова Л. В. Сопоставительная типология разноструктурных языков (фонетика, морфология): Учебник / Л. В. Широкова. – М. : Добросвет, 2000. – 196 с.
55. Широкова А. В. Сравнительная типология разноструктурных языков / А. В. Широкова. – М. : Добросвет, 2000. – 301 с.

56. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с.
57. Ярцева В. Н. Контрастивная грамматика / В. Н. Ярцева. – М. : Наука, 1981. – 111 с.
58. Babich G. N. Lexicology : A Current Guide / G. N. Babich. – 2-ed., revised and enlarged. – Yekaterinburg – Moscow : Ural Publishers, Great Bear, 2006. – 199 p.
59. Comrie B. S. Language Universals and Linguistic Typology / B. S. Comrie. – Chicago : The University of Chicago Press. – 1989. – 264 p.
60. Comrie B. S. Linguistic typology / B. S. Comrie // Linguistic theory : Foundations / F. J. Newmeyer ed. – Cambr. etc. : CUP, 1988. – P. 447-461.
61. Demyankov V. Z. Dominating linguistic theories at the end of the 20th century [Translated from Russian by R. D. Akella] / V. Z. Demyankov // Russian Philology : Occasional Papers : A publication of Centre for Russian Studies. – Hyderabad : Central Institute of English and Foreign Languages, 2006. – Number 25. – P. 1-63.
62. Hawkins J. A. A comparative typology of English and German – unifying the contrasts. – London; Sydney : Croom Helm, 1986. – XIV. – 244 p.
63. Quirk R. A Concise Grammar of Contemporary English / R. Quirk, S. Greenbaum. – New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1973. – 484 p.
64. Shibatani M. Approaches to Language Typology / M. Shibatani, Th. Bynon. – Ed. by M. Shibatani, Th. Bynon. – New York : OUP, 1999. – 381 p.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

SEMINAR I

Contrastive typology, its aims and methods of investigation. History of typological investigations

POINTS FOR DISCUSSION

1. The subject of contrastive typology and its theoretical and practical aims.
2. The principal terms and notions of contrastive typology (isomorphic/allomorphic features and phenomena, etc.).
3. Typological classifications of languages based on various principles (morphological, syntactic, phonological).
4. Kinds of typological investigations / various typologies (special typology, areal typology, etc.).
5. The typological method vs. the historical and comparative method, and the contrastive linguistic method of investigation.
6. The dominant typological features of a language vs. the structural type of this language.
7. A historical outline of contrastive typology (German school of Linguistics, American school of Linguistics, Prague school of Linguistics, Russian school of Linguistics). Prominent linguists' contribution into contrastive typology.

REFERENCE MATERIAL

1. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2005. – С. 7-62.
2. Аракин В. Д. Типология языков и проблема методического прогнозирования / В. Д. Аракин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 19-21; 135-144.
3. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева,

- М. Д. Резвцова, Т. С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – С. 5-61.
4. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков : учеб. для студентов вузов / В. Г. Гак. – 3-е изд., дораб. – М. : Просвещение, 1989. – С. 5-30.
 5. Гринберг Дж. Некоторые грамматические универсалии, преимущественно касающиеся порядка значимых элементов / Дж. Гринберг // Зарубежная лингвистика : в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М. : Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 160-208.
 6. Гринберг Дж. Меморандум о языковых универсалиях / Дж. Гринберг, Ч. Осгуд, Дж. Дженкинс. // Зарубежная лингвистика : в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М. : Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 118-131.
 7. Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков / В. В. Гуревич. – М. : Флинта : Наука, 2003. – С. 104-115.
 8. Демьянков В. З. Новые тенденции в американской лингвистике 1970-80 гг. / В. З. Демьянков // Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз., 1986. – Т. 45. – № 3. – С. 224-234.
 9. Демьянков В. З. Теория языка и динамика американской лингвистики на страницах журнала «LANGUAGE»: (К 65-летию основания журнала) / В. З. Демьянков // Вопросы языкознания. – 1989. – № 4. – С. 128-148.
 10. Демьянков В. З. Доминирующие лингвистические теории в конце XX века / В. З. Демьянков // Язык и наука конца 20 века. – М. : Ин-т языкознания РАН, 1995. – С. 320-239.
 11. Кацнельсон С. Д. Лингвистическая типология / С. Д. Кацнельсон // Вопросы языкознания. – 1983. – № 3. – С. 9-20; № 4. – С. 19-34.
 12. Кацнельсон С. Д. Типология языка и речевое мышление / С. Д. Кацнельсон. – М. : УРСС, 2002. – С. 5-16.

13. Колшанский Г. В. Проблема универсалий языка / Г. В. Колшанский // Общее языкознание. Внутренняя структура языка. – М. : Наука, 1972. – С. 545-561.
14. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита Украины, 2009. – С. 6-45.
15. Матезиус В. О лингвистической характерологии (на материале современного английского языка) / В. Матезиус // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика / под. ред. В. Д. Гака. – М. : Прогресс, 1989. – С. 18-26.
16. Мельников Г. П. Язык как система и языковые универсалии / Г. П. Мельников // Языковые универсалии и лингвистическая типология: Сб. науч. тр. АН СССР ин-та языкознания / Отв. ред. И.Ф. Вардуль. – М. : Наука, 1969. – С. 34-45.
17. Мечковская Н. Б. Общее языкознание. Структурная и социальная типология языков / Н. Б. Мечковская. – 5-е изд. – М.: Флинта / Наука, 2007. – С. 29-32; 69-78; 279-283.
18. Рождественский Ю. В. Лекции по общему языкознанию / Ю. В. Рождественский. – М. : “Добросвет”, 2000. – 344 с. (Главы : Универсальная грамматика; Сравнительно-историческое исследование семей и групп языков; Типологические исследования.).
19. Серебренников Б. А. О лингвистических универсалиях / Б. А. Серебренников // Вопросы языкознания. – 1972. – № 2. – С. 3-16.
20. Солнцев В. М. Типология и тип языка / В. М. Солнцев // Вопросы языкознания. – 1978. – № 2. – С. 26-41.
21. Сухорольська С. М. Методи лінгвістичних досліджень : Навч. посібник / С. М. Сухорольська, О. І. Федоренко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – С. 11-50.
22. Филиппова И. Н. Сравнительная типология немецкого и русского языков / И. Н. Филлипова. – М. : Изд-во МГЩН, 2007. – С. 9-50; 61-87.

23. Хенигсвальд Г. Существуют ли универсалии языковых изменений? / Г. Хенигсвальд // Зарубежная лингвистика. Ч. II. – М. : Прогресс, 1999. – С. 132-159.
24. Comrie B. Language Universals and Linguistic Typology / B. Comrie. – Chicago : The University of Chicago Press. – 1989. – 264 p.
25. Demyankov V. Z. Dominating linguistic theories at the end of the 20th century [Translated from Russian by R. D. Akella] / V. Z. Demyankov // Russian Philology : Occasional Papers: A publication of Centre for Russian Studies. – Hyderabad : Central Institute of English and Foreign Languages, 2006. – Number 25. – P. 1-63.
26. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – P. 13-33.
27. Shibatani M. Approaches to Language Typology / M. Shibatani, Th. Bynon. – Ed. by M. Shibatani, Th. Bynon. – New York : OUP, 1999. – P. 1-27, 49-84.

SEMINAR II

Typology of Phonetic/ Phonological Systems of the English and Ukrainian languages

POINTS FOR DISCUSSION

1. Typological constants of the phonetic/ phonological and prosodic levels.
2. Quantitative and qualitative characteristics in the system of vowels of the contrasted languages.
3. Binary and group oppositions of vowels in English and Ukrainian.
4. Quantitative and the main qualitative characteristics of English and Ukrainian consonants. Isomorphisms and allomorphisms in the articulation and palatalization of consonants in English and Ukrainian.
5. Assimilation of consonants in English and Ukrainian.
6. The syllable in the contrasted languages. Principles and rules of syllabification in the contrasted languages.
7. Common and divergent structural types of syllables in English vs. Ukrainian.
8. Word-stress and its functions in English and Ukrainian.
9. Utterance stress and utterance intonation in English vs. Ukrainian.
10. Isomorphisms and allomorphisms in the system of speech tones in English and Ukrainian.

REFERENCE MATERIAL

1. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2005. – С. 63-89.

2. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева, М. Д. Резвцова, Т. С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – С. 62-81.
3. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики / М. Я. Блох. – М. : Высш. шк., 2004. – С. 122-124.
4. Васильев В. А. Фонетика английского языка. Нормативный курс / В. А. Васильев. – М. : Высш. шк., 1980. – 256 с.
5. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков : Учеб. для студентов вузов / В. Г. Гак. – 3-е изд., дораб. – М. : Просвещение, 1989. – С. 33-72.
6. Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков / В. В. Гуревич. – М. : Флинта : Наука, 2003. – С. 116-125.
7. Демьянков В. З. Термин *парадигма* в обыденном языке и в лингвистике / В. З. Демьянков // Парадигмы научного знания в современной лингвистике : Сб. научн. тр. – М. : ИНИОН РАН, 2006. – С. 15-40.
8. Демьянков В. З. Термин *парадигма* в “родном” и “чужом” ареалах / В. З. Демьянков // Парадигмы научного знания в современной лингвистике : Сб. научн. тр. – 2-е изд., доп. – М.: ИНИОН РАН, 2008. – С. 15-39.
9. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков: Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита України, 2009. – С. 46-85.
10. Леонтьева С. Ф. Теоретическая фонетика английского языка / С. Ф. Леонтьева. – М. : Высш. шк., 1988. – 271 с.
11. Мостовой М. І. Лексикологія англійської мови : Підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов / М. І. Мостовой. – Х. : Основа, 1993. – С. 174-197.
12. Нушикян Э. А. Типология интонации эмоциональной речи. – Киев, Одесса : Вища шк., 1986. – 159 с.

13. Парашук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови : Навчальний посібник для студентів іноземних мов / В. Ю. Парашук. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. – С. 126-134; 136-145; 171-182.
14. Плоткин В. Я. Строй английского языка / В. Я. Плоткин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 169-199.
15. Соколова М. А. Теоретическая фонетика английского языка : Учебник для студентов институтов и факультетов иностранного языка / М. А. Соколова, К. П. Гинтовт, И. С. Тихонова, Р. М. Тихонова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1996. – С. 112-133.
16. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – Р. 34-111.
17. Kreidler W. Describing Spoken English: An Introduction / W. Kreidler. – London and New York : Routledge, 1997. – Р. 144-154.
18. Vassilyev V. A. English Phonetics. A Theoretical Course / V. A. Vassilyev. – Moscow : Higher School Publishing House, 1970. – Р. 257-285.
19. Wells J. C. Longman Pronouncing Dictionary / J. C. Wells. – Harlow, Essex : Pearson Education Limited, 2000. – Р. XIX-XX.

SEMINAR III

Typology of Lexical Systems of the English and Ukrainian Languages

POINTS FOR DISCUSSION

1. Typological constants of the lexical level.
2. Factors facilitating the typological study of lexicon.
3. The semantic structure of words in the contrasted languages.
4. Means of nomination in English and Ukrainian.
5. Types of motivation in the contrasted languages.
6. Principles of typological classification of lexicon.
7. Socially, stylistically and functionally distinguished classes of lexicon.
8. Lexico-stylistic classes of words.
9. Isomorphic and allomorphic types of word-formation in the contrasted languages.
10. Typology of idiomatic and set expressions.

REFERENCE MATERIAL

1. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2005. – С. 186-214.
2. Аракин В. Д. Типология языков и проблема методического прогнозирования / В. Д. Аракин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 127-132.
3. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка / Г. Б. Антрушина, О. В. Афанасьева, Н. Н. Морозова. – М. : Дрофа, 2000. – С. 78-128.

4. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева, М. Д. Резвцова, Т. С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – С. 122-165.
5. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков : Учеб. для студентов вузов / В. Г. Гак. – 3-е изд., дораб. – М. : Просвещение, 1989. – С. 217-260.
6. Зеленецкий А. Л. Сравнительная типология немецкого и русского языков / А. Л. Зеленецкий, П. Ф. Монахов. – М. : Просвещение, 1983. – С. 172-203.
7. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита України, 2009. – С. 104-125.
8. Мостовой М. І. Лексикологія англійської мови : Підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов / М. І. Мостовой. – Х. : Основа, 1993. – С. 174-197.
9. Плоткин В. Я. Строй английского языка / В. Я. Плоткин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 199-225.
10. Раєвська Н. Н. Теоретична грамати́ка сучасної англійської мови / Н. Н. Раєвська. – К. : Вища шк., 1976. – С. 50-113.
11. Babich G. N. Lexicology : A Current Guide / G. N. Babich. – 2-ed., revised and enlarged. – Yekaterinburg – Moscow : Ural Publishers, Great Bear, 2006. – P. 21-34; 41-55; 61-63.
12. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – P. 118-172.

SEMINAR IV

Typology of Morphological Systems of the English and Ukrainian Languages

POINTS FOR DISCUSSION

1. Typological constants of the morphological level.
2. Isomorphisms and allomorphisms in the morphemic structure of English and Ukrainian words.
3. Typology of parts of speech in the contrasted languages.
4. Typological features of the noun. The category of definiteness and indefiniteness.
5. Typology of the adjective. Base and derivative adjectives. Suffixes of adjectives.
6. Typology of the numeral.
7. Typology of the pronoun in the contrasted languages. Classes of pronouns. Morphological categories of pronouns.
8. Typology of the verb in the contrasted languages. Classes of verbs in English and Ukrainian.
9. Morphological categories of the verb in the contrasted languages and their realization. Verbals in English and Ukrainian.
10. Typology of the adverb in English and Ukrainian.
11. Typology of statives in English and Ukrainian.
12. Typology of the functional parts of speech (prepositions, conjunctions, particles).

REFERENCE MATERIAL

1. Александрова О. В. Современный английский язык : Морфология и синтаксис / О. В. Александрова, Т. А. Комова. – М : ИПО “Лев Толстой”, 1998. – С. 7-142.
2. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2005. – С. 89-128.
3. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева, М. Д. Резвцова, Т. С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – С. 82-121.
4. Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков / В. В. Гуревич. – М.: Флинта : Наука, 2003. – С. 126-159.
5. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М. : Высш. шк., 1981. – С. 4-99.
6. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита України, 2009. – С. 86-103; 144-248.
7. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : Підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов / М. І. Мостовий. – Х. : Основа, 1993. – С. 10-66.
8. Плоткин В. Я. Строй английского языка / В. Я. Плоткин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 88-168.
9. Плунгян В. А. Общая морфология: Введение в проблематику : Учеб. пособие / В. А. Плунгян. – 2-е изд., испр. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – С. 12-99.
10. Раєвська Н. Н. Теоретична грамати́ка сучасної англійської мови / Н. Н. Раєвська. – К. : Вища шк., 1976. – С. 60-159.

11. Хлебникова И. Б. Морфология английского языка : Учеб. пособие / И. Б. Хлебникова. – 3-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 2004. – С. 5-47.
12. Pyish В. А. The Structure of Modern English / В. А. Pyish. – L., 1971, ch. II-VII.
13. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – P. 179-256.
14. Quirk R. A Concise Grammar of Contemporary English / R. Quirk, S. Greenbaum. – New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1973. – P. 59-165.

SEMINAR V

Typology of the Syntactic Systems of the English and Ukrainian Languages

POINTS FOR DISCUSSION

1. Syntactic processes and syntactic relations in the contrasted languages.
2. Correlation of the ways of connection in English and Ukrainian.
3. Typology of word-groups in English and Ukrainian (types of word-groups, paradigmatic classes of word-groups in English and Ukrainian). Isomorphism and allomorphy in the means of syntactic connection of elements in word-groups.
4. Typology of the simple sentence in the contrasted languages.
5. Typological characteristics of main and secondary parts of the sentence.
6. Typology of the compound sentence in the contrasted languages.
7. Typology of the complex sentence.

REFERENCE MATERIAL

1. Александрова О. В. Современный английский язык : Морфология и синтаксис / О. В. Александрова, Т. А. Комова. – М : ИПО “Лев Толстой”, 1998. – С. 147-196.
2. Аракин В. Д. Сравнительная типология английского и русского языков : Учеб. пособие / В. Д. Аракин. – 3-е изд. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2005. – С. 129-185.
3. Афанасьева О. В. Сравнительная типология английского и русского языков (практикум) : Учеб. пособие / О. В. Афанасьева, М. Д. Резвцова, Т. С. Самохина. – 2-е изд., испр. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2000. – С. 122-165.

4. Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка (A Course in Theoretical English Grammar) / М. Я. Блох. – М. : Высш. шк., 2003. – С. 247-404.
5. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики / М. Я. Блох. – М. : Высш. шк., 2004. – С. 144-213.
6. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков : Учеб. для студентов вузов / В. Г. Гак. – 3-е изд., дораб. – М. : Просвещение, 1989. – С. 170-216.
7. Гринберг Дж. Некоторые грамматические универсалии, преимущественно касающиеся порядка значимых элементов / Дж. Гринберг // Зарубежная лингвистика: в 3 ч. / общ. ред. В. А. Звегинцева и Н. С. Чемоданова. – М.: Прогресс, 1999. – Ч. II. – С. 160-208.
8. Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков / В. В. Гуревич. – М. : Флинта : Наука, 2003. – С. 160-167.
9. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М. : Высш. шк., 1981. – С. 100-266.
10. Левицкий А. Э. Сравнительная типология английского, немецкого, русского и украинского языков : Учеб. пособие / А. Э. Левицкий, Н. Д. Борисенко, А. А. Борисов, А. А. Иванов и др. – К. : Освита України, 2009. – С. 249-309.
11. Плоткин В. Я. Строй английского языка / В. Я. Плоткин. – М. : Высш. шк., 1989. – С. 33-88.
12. Раєвська Н. Н. Теоретична грамати́ка сучасної англійської мови / Н. Н. Раєвська. – К. : Вища шк., 1976. – С. 169-298.
13. Korunets I. V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages / I. V. Korunets – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – Р. 281-342.

14. Quirk R. A Concise Grammar of Contemporary English / R. Quirk, S. Greenbaum. – New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1973. – P. 166-206; 251-346.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

- The subject of contrastive typology and its theoretical and practical aims.
- The principal terms and notions of contrastive typology (isomorphic/allomorphic features and phenomena, absolute/near universals, etc.).
- Kinds of typological investigations/various typologies (special typology, level typologies, areal typology, etc.).
- The typological method vs. the historical and comparative/contrastive linguistic methods of investigation.
- The principal linguistic methods employed in contrastive typology (the comparative, the inductive/deductive methods, the ICs and the transformational methods, Greenberg's indexes method).
- The dominant morphological and syntactic features distinguishing the structural type of present day English from the structural type of present day Ukrainian.
- A short prehistory of European contrastive typology of the 17th-18th centuries.
- The contribution to contrastive typological investigations of the brothers F. and A. Schlegel, and of W. Humboldt, H. Steinthal and other 19th century linguists.
- Prague school linguists (V. Mathesius, N. Trubetskoy and others) and their typological investigations.
- 20th century linguists (E. Sapir, J. Greenberg, O. Isachenko, Y. Zhluktenko, etc.) and their contribution to typological and contrastive linguistics.
- Typology of phonetic and phonemic systems in the contrasted languages.

- The typical features of a language vs. the structural type of the language.
- Typology of the vowel systems in the contrasted languages. Oppositions in the system of vowels.
- Typology of the consonant systems in the contrasted languages.
- The articulatory distinctions of vowels and consonants in the contrasted languages.
- Isomorphic and allomorphic features in the system of vowels and consonants in the contrasted languages.
- Divergences in the role of some speech organs in English and Ukrainian.
- Contrastive phonetics in teaching pronunciation.
- Ways of contrasting phonetic systems.
- Typology of the syllable in the contrasted languages.
- The syllable from the articulatory, acoustic and the combinatorial points of view.
- Isomorphism and allomorphism in the structure of syllables in the contrasted languages.
- Qualitative and quantitative characteristics of the types of syllables in the contrasted languages.
- Word stress and intonation in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the kinds of stress.
- Contrastive typology of lexicon. Typological approach to the classification of lexicon.
- The system of lexicon in the contrasted languages.
- Inner and outer means of word building in the contrasted languages.
- Typology of different layers of lexicon in the contrasted languages.
- Allomorphic lexicon in the contrasted languages.
- Indo-European stock of lexicon in the contrasted languages.
- Typology of expressive/evaluating lexicon in English and Ukrainian.
- Common semantic classes of words in the contrasted languages.
- Typology of phraseology (isomorphic and allomorphic features).

- Isomorphic nature of affixation in the contrasted languages.
- Typology of word-building models in the contrasted languages.
- Conversion as a predominantly English way of word-building models in the contrasted languages.
- Kinds of abbreviation in the contrasted languages.
- Typology of lineal and non-lineal models of word-building.
- Typology of expressive and neutral lexicon in English and Ukrainian.
- The typical features in language marking type of language.
- Notional parts of speech in the contrasted languages.
- Typology of the functional parts of speech in the contrasted languages.
- The noun. Its general implicit (and dependent) grammatical meaning in the contrasted languages.
- Classes of nouns in the contrasted languages.
- Typology of the morphological categories of the noun.
- The category of case and means of realization of case relations in the contrasted languages.
- The category of number and its realization in the contrasted languages.
- The expression of the quantity in the contrasted languages. Singularia tantum/pluralia tantum nouns.
- The category of gender in the contrasted languages.
- The adjective in English and Ukrainian, degrees of comparison of adjectives in the contrasted languages.
- Full and base adjectives. Suffixes of adjectives.
- Possessive and ordinal adjectives in the contrasted languages.
- The pronoun. Classes of pronouns; isomorphic and allomorphic features of English vs. Ukrainian pronouns.
- The numeral. Classes of numerals and their isomorphic/allomorphic features in the contrasted languages.
- Isomorphic and allomorphic features of the adverb in the contrasted languages. Classification of adverbs, degrees of comparison, functions of adverbs.

- The verb: isomorphic and allomorphic features in the system of morphological features of the verb. Functions of the verb in English and Ukrainian.
- Realization of the categories of person, number, tense, voice, aspect, mood in the contrasted languages. Isomorphic and allomorphic features in the forms of morphological categories.
- The category of tense and aspect in the contrasted languages.
- Reflexive verbs in the contrasted languages. Allomorphic features in the forms of expressing different meanings in Ukrainian reflexive verb forms.
- Expression of impersonal meanings in the contrasted languages.
- Typologic characteristics of the preposition. Isomorphism and allomorphism in the function of some prepositions. The role of prepositions in the contrasted languages.
- Typologic characteristics of interjections in the contrasted languages.
- Typologic characteristics of conjunctions in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the system of verbals of the contrasted languages.
- Typological characteristics of English vs. Ukrainian statives and their combinability.
- Isomorphism and allomorphism in the expression of definiteness and indefiniteness in the contrasted languages.
- Correlation of the types of syntactic connection in English and Ukrainian.
- Isomorphism and allomorphism in the means of expressing syntactic connection in English and Ukrainian word-groups.
- Isomorphism and allomorphism in the quantitative and qualitative correlation of the syntactic relations in English and Ukrainian.
- Word-groups in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the types of word-groups (predicative, objective, attributive, adverbial) in the contrasted languages.
- Paradigmatic (morphological) classes of word-groups in the contrasted languages.

- Isomorphic and allomorphic features in the classes of English and Ukrainian word-groups.
- Isomorphic and allomorphic features in the structure and ways of connection in substantival word groups of the contrasted languages.
- Isomorphic and allomorphic features in the ways of connection and in the structural forms of adjectival, pronominal and numerical word groups in English vs. Ukrainian.
- Common and divergent features in the forms of connection and in the combinability of components in English and Ukrainian verbal word groups.
- Typology of the types of sentences in the contrasted languages.
- Classification of sentences in the contrasted languages.
- Typology of the parts of the sentence in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the form of the principal and the secondary parts of the sentence.
- Typology of adverbial modifiers in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the appositive attributes in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism of types of one-member sentences.
- Isomorphic and allomorphic features in English and Ukrainian two-member sentences.
- Isomorphism and allomorphism in the nature and structural forms of simple formal expanded/extended and complex parts of the sentence in the contrasted languages.
- Isomorphism and allomorphism in the structural forms and means of expressing the principal parts of the sentence in English and Ukrainian.
- Isomorphic and allomorphic features in the structures of attributive clauses of the contrasted languages.
- Typology of adverbial clauses in the contrasted languages.
- Typological characteristics of the secondary parts of the sentence.

- Isomorphism and allomorphy in the structural forms of the adverbial parts of the sentence in the contrasted languages.
- Typology of impersonal sentences in the contrasted languages.
- Typology of the composite sentence in the contrasted languages. The compound sentence in English and Ukrainian.
- Typology of the complex sentence. Isomorphic and allomorphic features in the structure of nominal clauses of the contrasted languages.
- The morphemic structure of English and Ukrainian words.
- Kinds of morphemes in the contrasted languages.
- Inflexional morphemes in the contrasted languages.
- Word paradigms in the contrasted languages.
- Objects of investigation at the morphological level.
- Typological constants of the morphological level.
- Agglutination at the morphological level in the contrasted languages.
- Suppletivity in English and Ukrainian.
- Objects of investigation at the syntactic level.
- The difference between the contrastive linguistics and contrastive typological approaches to investigating linguistic phenomena.
- Isomorphism and allomorphy in the nature of syntactic processes of the contrasted languages.
- Features and phenomena serving as typological constants at the syntactic level in the contrasted languages.
- Substantival word -groups in the contrasted languages.
- The use of isomorphic and allomorphic features and phenomena in phonetics, lexicon and grammar of the contrasted languages in teaching English at school.

Комплексна контрольна робота

з навчальної дисципліни “Порівняльна типологія англійської та української мов”
для студентів спеціальності 7.030502, 8.030502 “Мова та література (англійська)”
напряму підготовки 0305 – Філологія

Варіант 1

1. Give the definition of phoneme.
2. Enumerate three principles of syllabification of words.
3. Explain what is meant by extension.
4. Typology aims at establishing similar general linguistic categories to classify languages of different types, irrespective of their genealogical relationship.
 - a) true;
 - b) false.
5. August Schlegel is considered to be the founder of Typology.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the statement:
The basic notions of Typology are
7. Fill in the gap:
Sounds in speech are called ... and they may be the manifestation of one and the same phoneme.
8. Fill in the gap:
In agglutinative languages words can take only ... morphemes.
9. Multiple choice:
Gender-denoting suffixes can be found in
 - a) English; b) Ukrainian; c) English and Ukrainian.
10. Multiple choice:
In English syndetic and asyndetic connection is observed ... word groups.
 - a) in verbal, adjectival, numerical, pronominal, adverbial and statival; b) only in verbal; c) in verbal and adjectival

Вариант 2

1. Give the definition of Contrastive Typology.
2. Characterize German school of Linguistics.
3. Explain what is meant by expansion.
4. W. Humboldt grouped all known to him languages into four classes: the isolating languages, the agglutinative languages, the flexional languages and the incorporating languages.
 - a) true;
 - b) false.
5. The “family tree” theory was introduced by F. Bopp, who thought of language as an organism which could grow and decay, and whose changes could be analyzed using the methods of the natural sciences.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the definition:
Language Type is
7. Fill in the gap:
The main functions of the phonemes in English and Ukrainian are
8. Fill in the gap:
Isolating languages are characterized by ... word order, no agreement and there is no opposition of parts of speech.
9. Multiple choice:
Typology studies
 - a) non-kindred languages;
 - b) kindred languages;
 - c) types of languages and language structure types.
10. Multiple choice:
The number of diminutive noun-forming suffixes in Ukrainian is ... in English.
 - a) the same as;
 - b) much greater than;
 - c) less than

Варіант 3

1. Give the definition of word stress. Describe its functions.
2. Characterize American school of Linguistics.
3. Explain what is meant by representation.
4. E. Sapir was the first to treat a language material as a system.
 - a) true;
 - b) false.
5. The aim of Typological Phonology is to identify and investigate the isomorphic and allomorphic features in the system of speech sounds in Ukrainian and English.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the definition:
Isomorphism is
7. Fill in the gap:
The names of vessels and vehicles are usually associated with ... gender.
8. Fill in the gap:
As for the sentence-structure inflexional languages are marked by ... word order.
9. Multiple choice:
Regularities characteristic of all or the majority of all languages are called
 - a) language type;
 - b) language universals;
 - c) absolute universals.
10. Multiple choice:
Since present-day English is mainly analytical by its structure, the predominant means of its grammatical connection in word-groups are
 - a) syndetic (prepositional) and asyndetic (syntactic placement);
 - b) only syndetic;
 - c) only asyndetic.

Варіант 4

1. Give the definition of syntagma.
2. Characterize Prague school of Linguistics.
3. Explain what is meant by contamination.
4. Utterance stress can be in the contrasted languages of two types: logical stress and emphatic stress.
 - a) true;
 - b) false.
5. The functions of phonemes in all languages, including English and Ukrainian, are common.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the definition:
Allomorhism is
7. Fill in the gap:
Some linguists are of the opinion that the category of ... in English is blended with the category of Tense, others think that it is presented by the opposition of Continuous and non-Continuous Tense Forms.
8. Fill in the gap:
Universals common to all languages are called
9. Multiple choice:
CCC type of syllable
 - a) may occur in English;
 - b) may occur in Ukrainian;
 - c) is not available either in English or in Ukrainian.
10. Multiple choice:
Gender-denoting suffixes can be found in
 - a) Ukrainian;
 - b) English;
 - c) English and Ukrainian

Варіант 5

1. Give the definition of agglutination.

2. Characterize Russian school of Linguistics.

3. Explain what is meant by detachment.

4. Intonation as well as word-stress belongs to segmental means of language.

a) true;

b) false.

5. Compression represents a syntactic process which is closely connected with reduction and with the secondary predication complex. It exists only in English.

a) true;

b) false.

6. Continue the definition:

Model Language is

7. Fill in the gap:

In inflexional languages words can take ... morphemes.

8. Fill in the gap:

The number of the main articulatory zones in English is

9. Multiple choice:

In Ukrainian adjectival word-groups the location of the adjunct is

a) free;

b) governed;

c) fixed.

10. Multiple choice:

Juxtaposition as a form of compounding is

a) more typical of English than Ukrainian;

b) not to be found in Ukrainian;

c) a language universal.

Варіант 6

1. Give the definition of contamination.
2. Enumerate separate typologies (aspects of typological investigation).
3. Explain what is meant by supersegmental phenomena.
4. Ellipsis as a syntactic process performs in English and Ukrainian languages absolutely identical functions.
 - a) true;
 - b) false.
5. Primary predication finds its realization between the subject and predicate in any two-member sentence of any paradigmatic form or structural type.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the definition:
Syntagma (sense-group) or intonation-group is
7. Fill in the gap:
I. Meshchaninov's syntactical typology of languages includes three classes:
8. Fill in the gap:
Supra-segmental means together with segmental means form the ... level of language.
9. Multiple choice:
Compound sentences in English and Ukrainian
 - a) have different semantics;
 - b) have different structure;
 - c) are structurally and semantically identical.
10. Multiple choice:
Linking verbs ... are used to form a verbal, nominal or mixed-type compound predicate.
 - a) in both languages;
 - b) only in English;
 - c) only in Ukrainian.

Варіант 7

1. Give the definition of morpheme. Describe its functions.
2. Enumerate the characteristic features of the vocalic type languages.
3. Explain what is meant by isomorphism.
4. August Schlegel's classification of languages was based on the morphological-syntactical principle.
 - a) true;
 - b) false.
5. Synthetic type of syntactic connection in the word group is dominant in English and less common of Ukrainian.
 - a) true;
 - b) false.
6. Continue the definition:
Language type (by Arakin) is
7. Fill in the gap:
... is considered to be the founder of Typology.
8. Fill in the gap:
E. Sapir suggested the following criteria for language typology: ...
9. Multiple choice:
In Ukrainian adjectival word groups the location of the adjunct is:
 - a) free;
 - b) fixed;
 - c) governed.
10. Multiple choice:
Falling-Rising terminal tone is typical of:
 - a) English statements;
 - b) Ukrainian statements;
 - c) English and Ukrainian commands.

Варіант 8

1. Give the definition of ellipsis. Provide some examples.

2. Enumerate characteristic features of inflexional languages.

3. Explain what is meant by allomorphy.

4. In Ukrainian the CCV type syllable is less frequent than in English.

a) true;

b) false.

5. The number of inflections in English is smaller than that in Ukrainian because the syntactical relations are expressed analytically.

a) true;

b) false.

6. Continue the definition:

Agglutination is

7. Fill in the gap:

... was the first who treated a language material as a system.

8. Fill in the gap:

The “family tree” theory (Stammbaumtheorie) was introduced by the German linguist ..., who thought of language as an organism which could grow and decay, and whose changes could be analyzed using the methods of the natural sciences.

9. Multiple choice:

English and Ukrainian functionals ...

a) differ slightly;

b) differ considerably;

c) are absolutely identical.

10. Multiple choice:

Gender-denoting suffixes can be found in ...

a) Ukrainian;

b) English;

c) English and Ukrainian.

Варіант 9

1. Give the definition of paradigm as a grammatical concept. Describe the core and the periphery of a paradigm.

2. Enumerate characteristic features of agglutinative languages.

3. Explain what is meant by language universals.

4. Isomorphic in the English and Ukrainian vowel systems are quantitative and qualitative features of vowels.

a) true;

b) false.

5. Palatalization is one of the most distinguishing features of English and Ukrainian.

a) true;

b) false.

6. Continue the definition: Apposition is

7. Fill in the gap:

The inner means of nomination include:

8. Fill in the gap: O. Isachenko investigated the Slavonic languages on their ... representation of vowels and on the musical accent in words and on the existence or non-existence of ... consonants.

9. Multiple choice:

Morphological categories in English are expressed

a) synthetically;

b) analytically;

c) both synthetically and analytically.

10. Multiple choice:

Affixal or derivational word-formation in English and Ukrainian includes:

a) suffixal, prefixal and combined word-formation;

b) suffixal and prefixal word-formation;

c) combined word-formation.

Вариант 10

1. Give the definition of compression. Provide some examples.

2. Enumerate characteristic features of isolating languages.

3. Explain what is meant by model language.

4. Representation is a particular process of syntactic substitution alien to the English language.

a) true;

b) false.

5. Inflexional morphemes in the contrasted languages express different morphological categories.

a) true;

b) false.

6. Continue the definition:

Word formation is

7. Fill in the gap:

Free or root morphemes are lexically and functionally ... on other morphemes.

8. Fill in the gap:

Completely allomorphic, pertained only to the ... language is the formation of plural number by way of sound interchange.

9. Multiple choice:

As to the morphological structure, particles in the contrasted languages may be:

a) simple, derivate and compound;

b) simple and compound;

c) simple and derivate.

10. Multiple choice:

W. Humboldt grouped all languages into:

a) isolating, agglutinative, flexional and incorporating languages;

b) isolating, agglutinative and incorporating languages;

c) agglutinative, flexional and incorporating languages.

NOTES

Підп. до друку 11. 10. 2012 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 4,4. Зам. № .
Наклад 100 пр.

Видавець
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
76000, м. Івано-Франківськ,
вул. С. Бандери, 1, тел. 71-56-22
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2718 від 12.12.2006.

